

in memoriam

10 éve távozott dr. Füstös Jenő a túri fazekasság szerelmese

Városunk egyik közismert meghatározó személyisége volt, nemcsak mint mezőtúri osztályvezető tanácsi tisztviselő, hanem mint mindenekfölött magasabb szintű kulturális célok eszmei mecénása. Magas szelíd, mondhatni eszményi alakja összeforrta a mezőtúri művészeti kultúra folyamatos építésével.

Pályakezdő éveiben a Kultúrotthon lett a munkahelye, ott köteleződött el a helyi kultúrával való foglalkozás nyomán egész életére a helytörténet és helyi művészeti tevékenységek szellemiséget formáló közösségeinek segítésére, és fontos kultúrintézmények megvalósítása iránt. Ott kapcsolódott be szép ének hangjával a színjátszásba, fotózásba, a helytörténeti kutatásba, ott ismerte meg Csabai Wagner József festőművészt, akit kivételes nagy szeretettel örökre a szívébe fogadott. Mindezek mellett elkötelezett bélyeggyűjtő volt, és rendkívüli érdeklődéssel fordult a mezőtúri fazekas kultúra iránt attól kezdve, hogy gyerek fejfel rácsodálkozhatott egy fazekas korong és katlan mellett a sároskezü mesterek elbűvölő varázslatos munkájára.

Tíz éves volt, amikor Kiskunfélegyházáról Mezőtúrra költöztek, mert édesapja megkapta a Mezőtúr újjvárosi Hangya boltvezetői állását. A vonatról való leszállás után, az Újjvárosig tartó úton olyan lehangelő képet kapott városunkról, hogy elkeseredetten kérdezte szüleitől, hogy „*ezután itt kell élnünk?*” Ezt a hangulatot oldotta fel benne az iskola, főleg a fiú gimnáziumba való belépése, majd az a felfedezés, amiről már szóltam. Valamelyik közeli fazekasműhelyben felfedezte azt a csodát, hogy miként lesz egy marék sárból a korongon majd a kemence tüze által szép fényes virágos csörgős korsó. Egyre több fazekasmester udvarába lett bejáratos és figyelhette meg e mesterség munkálatainak sokrétűségét, és egész folyamatát a sártaposástól a „mázzára” égetésig.

Majd jött még kisdíák korában a nagy örök barátság Veress Miklóssal a későbbi jelentős kerámia művésszel, aki a fazekasok iránti tiszteletét még erősebben mélyítette benne. Ez a kapcsolat nagy nyomott hagyott gondolkodásában, értékítéletében, majd később városvezetői elképzeléseiben és erőfeszítéseiben. Mindenkor arra törekedett, hogy a művelődés és művészi kultúra befogadása terén erősödjön a város szellemisége és megítélése, s ehhez szorosan kötődött a fazekas kultúra elismertetése, megbecsültetése, piedesztálra emelése.

E megemlékezésben fel szeretném említeni a kultúra terén tett lépéseinek néhány maradandó jelét, és a fazekassághoz kötődő nem mindennapi érzelmeit.

Az ő kitarató közbenjárására valósult meg a Zsinagóga megvásárlása Kiállítási Csarnok céljára (1966-67), a Fazekas Múzeum (1983) és Badár Emlékház (1988). Ő szorgalmazta a Helytörténeti Füzet sorozat elindítását (1975) melyet 10 kötetben át ő szerkesztett. Személyéhez is köthető a Takács tanyai alkotótelep és fazekas alkotótáborok megvalósulása, a II világháború emlékműterv művésztelepi elindítása. Az alkotóhónapok, melyet mezőtúri származású művészek kaptak, évenként egy-egy fő.

1989 februárjában ő indította ismét útjára a Mezőtúr és Vidékét, melyhez szerkesztőbizottságot szervezett. Több sorozatot indított benne pl. a Túri Arcokat, a Közkincseinket, a Túri Érmeket. A Túri Arcokat 2002 novemberétől videofilmen folytatta 48 portrén át a kábeltévé számára (e sorozatból épp csak ő maradt ki).

Nagyon nagy és szent tisztelettel őrizte iskoláinak az Újjvárosi iskolának és a Ref. gimnáziumnak, valamint tanárainak az emlékét osztálytalálkozók szervezésével és emlékező írásokkal. A Református Kollégium főépületének és diákotthonának a falán több emléktábla az ő szorgalmazása nyomán valósult meg ugyanúgy, mint Pétery Károly, Csabai Wagner József és a Makkhetes emléktáblája. Kevesen tudják, hogy a Petőfi Emlékházunkat a Zsindelyest ő mentette meg a lebontástól a főiskolával való megegyezéssel.

A szolnoki önkormányzatnál eltöltött évei kényszerű szünetet jelentettek e gazdag lokálpatrióta munka folyamatában, de nyugdíjas éveiben ilyen irányú munkakedve visszatért. Csodálatosan szép írásai és nagy odaadással megrendezett fazekas kiállításai előadásai bizonyították ezt, s a „Füstös garázs” kincsei, melyek egyre szaporodtak. Nagy szeretettel emlékezett írásaival több fazekasra, mint például Varga Gábor (2002. július) és Steinbach Sándor (2004. augusztus) munkásságára Derecskei Magdiról is több ízben.

Több alkalommal volt módom részt venni a túri fazekasságról tartott előadásain.

Az egyiket 2001 novemberében tartotta és rendezte kb. 150-200 tárgyból a Községi Ház szép nagy jurta termében. Erre az előadásra a Magyarok Világszövetsége Mezőtúri Szervezetének elnöke kérte fel. Nos ő nemcsak beszélt és mesélt városunk korsós iparáról, de elvárásolt bennünket egy olyan múzeumnak is díszére való kiállítással a saját gyűjteményéből, mellyel be tudta mutatni a szakma történetét az edénygyártás szükségszerű változásain át a formák és díszítőeljárások változásait. Minden mondatából kiviláglott, hogy dr. Füstös Jenő fazekasság iránti szerelme már nem hobbi. Őt a gyűjtőszervevénye, szakma iránti tisztelete és alázata a fazekasság egyik legalaposabb ismerőjévé avatta. Előadása és kedves szerény stílusa mindenkit elbűvölt.

Egy másik hasonló előadásra 2002 márciusában a Református Nőszövetség elnök asszonya dr. Kocsisné Asztalos Anikó kérte fel. Ez az alkalom a szép új Református Gyülekezeti Teremben volt megtartva, ugyancsak 250-270 tárgy bemutatásával. Ennek az előadásnak folytatása is lett májusban. A második előadásban a 20. szd. stílusáról, változásairól, az ecset használat bevezetéséről beszélt. Ismertette a fazekas szövetkezet megalakulását, történetét és beszélt a hagyományos fazekas népművészet újraélesztéséről, valamint a jelentősebb alkotó személyiségekről.

2003 júniusában egy kétnapos Nemzetközi Fazekas Találkozó volt városunkban, melynek ötletadója szintén dr. Füstös Jenő volt. Erre az alkalomra is összeállított egy több száz darabos kiállítást melynek a helyszíne szintén a Ref. Gyülekezeti Terem volt. A találkozói szakmai előadói múzeumi szakemberek voltak. E programhoz tárgyalkotó pályázat és korongozó verseny is társult, melynek korongosai a ref. templom falánál helyezkedtek el, s ez egy nagyon érdekes látványosság is volt ott a város szívében.

Nagy szeretettel figyelt a 626-os Szakképző Iskola fazekas növendékeinek fejlődésére.

Mindezek után meg kell említenem egy kedves emlékemet, melyet nem hallgathatok el. E Szakképző iskolában is tanítottam sok éven át a fazekas csoportnak szakrajzot és művészeti ismereteket. A fazekas tanulókat többször elvittem az ő magán múzeumukba, a „Füstös Garázsba” (én így hívtam). Az egyik alkalommal, talán 2001-ben amíg Jenő mesélt a fiataloknak a cseréptárgyak történetéről felesége Manyika megjelent egy nagy tányér palacsintával és megkínálta a gyerekeket. Hát ilyen emberek voltak ők.

Még valamiről szólni kell, melyben a Badár-kerámia és filatélia iránti ismeretei nyilvánultak meg egy jelentős évfordulón. Bizonyára sokan őrzik azokat a különleges postai pecsétekkel és népi bélyegsorral ellátott Carte Maximum képeslapokat, és a színes Badár edényeket bemutató Badár bélyeges képeslapot, melyek Badár Balázs 150 éves évfordulójára jelentek meg 2005-ben. Mindezek megjelentetésének gondolata és a kivitelezés gondozása dr. Füstös Jenőben fogalmazódott meg, hogy ezzel is emléket állítson Mezőtúr legjelentősebb kerámia művészenek.

Amit én itt most próbáltam csokorba szedni és elmondani dr Füstös Jenőről, az csak egy szelete munkásságának, de valamit talán láttat abból, hogy mennyire túri emberré vált. Nemcsak megszerette városunkat, hanem mélyen a magáénak érezte. Minden gondolatával értéket akart menteni és teremteni. Példát mutatott mindnyájunknak patriotizmusból, valamint emberségből, amit számtalan megjelent emlékirása tükröz felénk.

Már súlyos beteg volt, amikor hatalmas túri cserépedény gyűjteményét a Fazekas Múzeumnak adományozta. Ebből az anyagból lett kiválogatva az ő gyűjteményét bemutató

terem anyaga. Nézzük meg időnként az egykori Füstös Garázs kincseit is, és őrizzük szeretettel az ő nagyon szerény, szelíd alakjának az emlékét.

A régi baráti szeretettel. Kiss Imréné Mikes Éva

